

Giordano Bruno

Život

- 1548 narozen v Nole, u Neapole
- jako mladík vstoupil do dominikánského řádu, ale brzy proti klášternímu životu + katolicismu <<
- východiska – spisy : Mikuláš Kusánský, Raymond Lullus, Bernardino Telesio
- neuspokojoval jej ani protestantismus
- po návratu do Itálie zatčen v Benátkách na příkaz Inkvizice, 2 roky vězněn
- 1600 upálen na hranici v Římě

hl. spisy:

- *Della causa, principio ed uno* (Benátky, 1584)
- *Del infinito universo e dei mondi* (id., 1584)
- *De triplici minimo et mensura* (Frankfurt, 1591)
- *De monade, numero et figura* (id., 1591)
- *De immenso et innumerabilibus s. de universo et mundis* (id. 1591)

odmítnutí geocentrismu

- GB první metafyzik 16.stol. kt. nepokrytě přijal heliocentrismus, respektive Kusánův model
- Aristotelovy sféry a dělení světa považoval za čistě imaginární
- prostor (kosmos) nemá taková omezení, žádné nepřekonatelné bariéry oddělující náš svět od mimosvětské oblasti čistých duchů, andělů, a nejvyššího Bytí x nebe = nekonečné univerzum
- „stálice“ = tolik sluncí obklopených planetami, které zase obklopeny satelity
- Země = pouhá planeta, nezaujímá střed + privilegované místo v kosmu (nebi)
- totéž slunce; univerzum totiž = systém slunečních systémů!

Bůh = univerzum, ne svět

- jestliže univerzum nekonečné >> nemohou být dvě nekonečna – ale existenci světa nelze popřít >> Bůh a univerzum = Jedno, jedna a táž entita
- aby se vyhnul obvinění z ateismu – GB rozlišuje mezi univerzem – světem:
- (1) **Bůh** = nekonečné Bytí = U n i v e r z u m = princip / věčná příčina (2) s v ě t a
- **svět** = totalita jeho účinků / projevů
- GB: a t e i s m u s = z t o t o ž n ě n í B ů h = s v ě t
- **svět** = jen suma individuálních jsoucen = suma není bytost, bytí! ale jen fráze, vyjádření
- ztotožnění Bůh = univerzum ne ateismus – není to popření Boha, naopak, zvětšení – je to víc než jen dát ho vedle ostatních jsoucen! tj. jen jako nějaké konečné jsoucno
- >> GB se rád zve Filotheo = že není ateista!

Bůh – duše světa

- Bůh = ne stvořitel ani první hybatel ale duše světa = není transcendentní + dočasná příčina, ale imanentní příčina (Spinozovsky řečeno) = vnitřní + trvalá příčina věcí (svět nevznikl svobodným stvořením Stvořitel.)
- Bůh = věčná substance věcí = materiální + formální princip, kt. vytváří, organizuje + ovládá věci zevnitř
- **univerzum** obsahuje + vytváří všechny věci - nekonečné + bez počátku
- **svět** (= jsoucna, kt. univerzum obsahuje + vytváří) má začátek + konec
- **svoboda** + **nutnost** synonymní – Bytí, Moc a Vůle konstituují v Bohu jen jeden a týž akt
- stvoření světa nijak nemění Boha-univerzum (věčně-totožné, nezměnitelné, nesouměřitelné + nesrovnatelné Bytí)
- nekonečné Bytí se rozvíjí >> **produkuje** bezpočetné množství GENERA, SPECIES + jednotlivin + nekonečnou různorodost kosmic. zákonů + vztahů (kt. konstituují život univerza a svět jevů), ale samo se nestává GENUS, SPECIES, jednotlivinou nebo substancí ani se nepodřizuje žádnému zákonu ani nevstupuje do žád. vztahů

Jedno

- Univerzum = absolutní + nedělitelná jednota, nemající nic společ. s číselnou jednotou
- je ve všech věcech + všechny věci v něm
- In him every existing thing lives, moves, and has its being. He is present in the blade of grass, in the grain of sand, in the atom that floats in the sunbeam, as well as in the boundless All, - that is, he is omnipresent, because he is indivisible. The substantial and natural omnipresence of the infinite Being both explains and destroys the dogma of his supernatural presence in the consecrated host, which the ex-Dominican regards as the corner-stone of Christianity. Because of this real all-presence of the infinite One, everything in nature is

alive; nothing can be destroyed; death itself is but a transformation of life. The merit of the Stoics consists in their having recognized the world as a living being; that of the Pythagoreans, in having recognized the mathematical necessity and immutability of the laws governing eternal creation.⁽⁸⁾

hmota < látka

- GB někdy nazývá Nekonečno, Univerzum, Boha **látkou**
- l á t k a **není** MĚ ON řec. idealismu + scholastiky,
- l á t k a = nerozlehlá = imateriální ve své esenci; nepřijímá své bytí z něj. pozitivního principu mimo ni samu (formy)
- naopak látka = skuteč. zdroj všech forem; obsahuje je všechny v zárodku >> vytváří je následně
- = semeno se stává stonkem >> zrnem >> chlebem >> chólé >> krev >> zvířecí semeno, sperma >> embryo >> člověk >> mrtvola >> vrací se do země / kamene / jiného materiálu >> tytéž fáze prochází znovu
- = něco se mění na všechny věci + zůstává substanciálně stejné
- >> **látka** sama o sobě se zdá stálá + věčná >> zasluhuje být zvána p r i n c i p e m
- a b s o l u t n í = obsahuje, zahrnuje všechny formy + všechny dimenze
- r o z v í j í ze sebe nekoneč. různorodost forem, v nichž se objevuje
- >> zánik věci = nová věc byla vytvořena; rozpuštění kombinace = formace nové

lidská duše, živoucí monády

- lids. duše = nejvyšší vývoj kosmického života
- tryská, pramení ze substance všech věcí skrze působení téže síly, kt. vytváří klíček ze zrna
- všechna jsoucna vůbec = jak tělo tak duše = všechny jsou živoucí monády = reprodukují v konkrétní podobě Monádu monád (Boha-univerzum)
- **život monády** = dvojitý pohyb– expanze + kontrakce; neustále, vždy v nové podobě
- tělesnost = účinek pohybu směrem ven = expanzivní síly monády
- x myšlení – pohyb monády se vrací do sebe sama.
- vývoj živé bytosti = expanze vitál. centra; >> **život** = trvání této sféry >> smrt = kontrakce této sféry + její návrat do vitál.centra, odkud vytryskla
- **vliv na** : zvl. evolucionismus >> **Leibniz, Bonnet, Diderot and Hegel**
- syntéza monismu + atomismu, idealismu + materialismu, spekulace + pozorování
- >> běžný zdroj moderních ontologických učení.